

וישות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר שצדדים לו

Albemarle Corporation, כימיקלים לישראל בע"מ ותרכובות ברום בע"מ

א. פתח דבר

לפניי בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") להסדר בין Albemarle Corporation (להלן: "אלבמארל"), כימיקלים לישראל בע"מ (להלן: "כי"ל") ותרכובות ברום לישראל בע"מ (להלן: "תרכובות ברום") שעניינו הסכם לאספקת מעכב בעירה על בסיס ברום.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי אף שהכבילות עלולות להגביל את התחרות בחלק ניכר של שווקים המושפעים מן ההסדר, אין בהן כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשווקים אלו. כמו כן, עיקרו של ההסדר איננו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מן הנימוקים שיפורטו להלן מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק.

ב. הצדדים

תרכובות ברום היא חברה פרטית ש-100% ממניותיה הרגילות מוחזקות (בעקיפין) על ידי כי"ל. מניה נוספת של תרכובות ברום מוחזקת על ידי מדינת ישראל. תפקידה של מניה זו (המכונה גם "מניית מדינה" או "מניית זהב") הוא לאפשר שמירה על העניינים החיוניים של המדינה, והיא איננה בת העברה. תרכובות ברום עוסקת בהפקת ברום ויצירת תרכובות ברום המשמשות לחקלאות ולתעשייה.

כי"ל היא חברה ציבורית בבעלות החברה לישראל (46.18%), פוטשקורפ-אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (13.85%), אקס.טי.הולדינגס בע"מ (0.03%) והציבור (39.94%). כי"ל עוסקת במישרין ובעקיפין בייצור אשלג ודשנים אחרים, מגזרים וברום ותרכובותיו. כמו כן עוסקת כי"ל בייצור ושיווק מעכבי בעירה. כי"ל מוכרת כבעלת מונופולין בברום ותרכובותיו.¹

¹ החלטה בעניין מונופולין: כימיקלים לישראל בע"מ (11.9.2002) הגבלים עסקיים 1382.

אלבמארל היא חברה אמריקאית אשר מפתחת, מייצרת ומשווקת כימיקלים מיוחדים וביניהם גם מעכבי בעירה. מלבד מעכבי בעירה, עוסקת אלבמארל גם בייצור ברום ורכובות ברום.

ג. רקע כללי ותיאור ההסדר

על פי ההסדר, תספק כי"ל (באמצעות תרכובות ברום) לאלבמארל מעכב בעירה מבוסס ברום המוכר בשם FR63. מעכב בעירה הוא חומר המשמש להפחתת הדליקות של חומרים שונים או נועד לעכב את בעירתם. מעכב הבעירה FR63 משמש כתוסף לייצור קצף בידוד לבנייה, מסוג EPS ומסוג XPS.

ה FR63 פותח על ידי חברת Dow Global Technologies LLC (להלן: "Dow"), ונועד להחליף מעכב בעירה קיים המכונה HBCD, שעל השימוש בו הוטלו במספר מדינות הגבלות, בשל השפעותיו המזיקות לסביבה ולגוף האדם. הצדדים להסדר מחזיקים בשניים מתוך שלושה רישיונות שניתנו על ידי Dow לשיווק FR63.² יצוין, כי על פי מידע שמסרו הצדדים נבחנות כיום מספר חלופות טכנולוגיות אחרות, מלבד FR63, הנבוססות על ברום והמיועדות להחליף את HBCD.

היקף השימוש בחומרים מבודדים (וכפועל יוצא מכך, במעכבי הבעירה הכלולים בהם) תלוי בתנאי מזג האוויר השוררים באותו אזור. באזורים בהם קיימים תנאי מזג אוויר קשים היקף השימוש במוצרים אלו נרחב ואילו בישראל, השימוש בחומרי בידוד ובמעכבי הבעירה מצומצם.

תרכובות ברום, כי"ל וחברות קשורות (להלן: "קבוצת כי"ל") מייצרות את מעכב הבעירה מסוג FR63 במפעל הממוקם בישראל ובין ייצור הממוקם בהולנד. על פי ההסדר, תספק קבוצת כי"ל לאלבמארל FR63. לצורך ייצור מעכב הבעירה תספק אלבמארל לקבוצת כי"ל את חומר הגלם המרכזי לייצור- ברום. כמות הברום שתספק על ידי אלבמארל תיועד לייצור ה-FR63 עבורה בלבד. האספקה תיעשה על בסיס תוזזיות שנתיות שתעביר אלבמארל לקבוצת כי"ל בהן מתחייבת קבוצת כי"ל לעמוד, אולם אלבמארל מצידה איננה מחויבת לרכישת כמות מינימום. המחיר ליחידת מעכב בעירה FR63 מעוגן בהסכם.

בנוסף, קבוצת כי"ל מעניקה לאלבמארל זכות שימוש בטכנולוגיה שפותחה על ידי קבוצת כי"ל לצורך ייצור FR63, בכפוף לתשלוח שנתי מוסכם מראש ולמשך תקופה מוסכמת במקרה של הקמת מתקן לייצור FR63 ע"י אלבמארל.

ד. השפעת ההסדר על התחרות:

ההסדר שלפנינו הוא בין שתיים מן שלוש חברות המחזיקות ברישיון מבעל הפטנט לשיווק FR63. כמו כן, שתי החברות מתחרות בשוק העולמי של ייצור ומכירת ברום ומעכבי בעירה מסוגים שונים.

² הרישיון השלישי מוחזק על ידי החברה האמריקאית Chemtura Corporation.

ד.1. ייצור ושיווק של מעבד הבעירה FR63

החשש התחרותי הראשון שעולה מההסדר הכובל הינו חשש מהעלאת מחירי מעבד הבעירה FR63. מקורו של החשש הוא בירידה של מספר היצרנים בשוק משלושה מתחרים פוטנציאליים לשניים בלבד. על פי הסדר האספקה, קבוצת כי"ל תספק לאלבמארל את מעבד הבעירה [REDACTED]. בעקבות הסדר זה, עלול לקטון התמריץ של אלבמארל להקים בעצמה מתקן ייצור שיאפשר לה להתחרות בתקופה הקרובה הן במקטע הייצור והן במקטע השיווק של מעבד הבעירה. שיווק מעבד הבעירה FR63 ומכירתו ללקוחות יתבצעו אמנם בנפרד אך שיתוף הפעולה במקטע הייצור עלול לצנן את התחרות בין הצדדים גם במקטע השיווק.

בהתייחס לחשש זה, בדיקת הושות העלתה כי עוצמת הפגיעה בתחרות בתחום זה כתוצאה מההסדר היא נמוכה. הבדיקה העלתה כי גם ללא הסכם האספקה, התרחיש שאלבמארל תעבור לייצור עצמאי בטווח הנראה לעין הוא בעל סבירות נמוכה. מנגד, עלה מבדיקת הרשות כי יתכן שלא הסכם האספקה לאלבמארל לא תוכל אף לשווק את מעבד הבעירה, כך שגם במקטע השיווק יוותרו שני שחקנים בלבד. בנוסף, קיים בידול מסוים בין המוצרים אשר יסופקו ללקוחות על ידי הצדדים להסדר. לאלבמארל, באמצעות טכנולוגיה ייחודית שפיתחה, מעבדת את המוצר ומוכרת אותו בתצורה סופית שונה מזו של קבוצת כי"ל. לפיכך, הסכם האספקה ירחיב את מגוון המוצרים הנמכרים בשוק.

יש לציין כי ההסדר עם קבוצת כי"ל אינו מונע מאלבמארל לפתח יכולות עצמאיות לייצור FR63, ואף אינו מחייב אותה לרכוש נמיות מסוימת מקבוצת כי"ל. דהיינו, ככל שאלבמארל תבחר להיכנס בזמן ההסדר למקטע הייצור, ההסדר אינו צפוי להשפיע על מערך השיקולים שלה באופן משמעותי ויתכן כי הוא אף יקל עליה להיכנס למקטע הייצור, מאחר שהיא תהיה כבר פעילה בתחום.

ד.2. תחומים נוספים בהן כי"ל ואלבמארל פעילות - ברום, תרכובות ברום ומעבדי בעירה

כי"ל ואלבמארל פעילות גם בייצור ומכירת ברום ובייצור ומכירת תרכובות ברום ומעבדי בעירה מסוגים שונים. הסדר האספקה והיחסים המתמשכים שיווצרו כתוצאה ממנו בין החברות מעלים חשש מפני יצירת תלות של אלבמארל בכי"ל באספקת FR63, שעלולה לצנן את התחרות בתחומים אחרים בהן מתחרות החברות בישראל. כמו כן, שיתוף הפעולה מעורר גם חשש מפני זליגת מידע בתחומים השונים בהן הן מתחרות החברות.

בדיקת הרשות העלתה כי גם חששות תחרותיים אלו מופגים, וזאת ממספר טעמים:

ראשית, ההכנסה הצפויה של אלבמארל ממכירת FR63 בכל העולם צפויה להוות אחוזים בודדים מסך הכנסותיה בתחומים בהם היא מתחרה בכי"ל. לפיכך, לא סביר כי ההסדר ייצור תלות ברמה כזו שתביא לצינון התחרות בין שתי החברות בתחומים אחרים.

שנית, עוד לפני ההסדר, פעילותה של אלבמארל בישראל זניחה עד אפסית. הכנסותיה של אלבמארל במהלך שנת 2015 כתוצאה מפעילות בישראל בתחום מעבדי הבעירה הן זעירות לעומת סך הכנסותיה העולמיות בתחום. בשאר התחומים, בניהם אספקת ברום ותרכובות ברום, לא

הייתה לאלבמארל כל פעילות בישראל במהלך השנתיים האחרונות. לפיכך, לא נראה כי ההסדר יביא לצינון תחרות בין אלבמארל וכי"ל בשוק המקומי.

שלישית, השתכנעתי כי המידע שעובר בין הצדדים במסגרת הסכם האספקה הוא מצומצם ואינו מתייחס לנתונים מהותיים בפעילותה של אלבמארל, מלבד הכמויות המבוקשות על ידה מקבוצת כי"ל. בידי קבוצת כי"ל לא יהיה כל מידע בנוגע ללקוחותיה של אלבמארל או על המחירים בהם היא מוכרת את מעכב הבעירה, עלויות חומרי הגלם המשמשים לייצורו, עלויות עיבוד החומר, כמויות הברום הזמינות בידה וכדומה. כך, מופג גם החשש לזליגת מידע בעקבות הסכם האספקה.

3.ד. משך ההסדר

לא נעלמה מעיני העובדה כי משך הזמן אשר עבורו התבקש הפטור, הוא חריג. לאחר שקילת עניין זה, השתכנעתי כי לצד חולשתם היחסית של החששות התחרותיים הנובעים מההסדר, קיימים במקרה זה שיקולים התומכים במתן הפטור לתקופה שהתבקשה. בפרט, משך ההסדר מאפשר לתת לאלבמארל ביטחון בעניין אספקת מעכב הבעירה. מרבית הלקוחות של מעכבי בעירה מבוססי ברום דורשים מהספקים וודאות בנוגע לאספקה על פני שנים, בין השאר על רקע הצורך שלהם להתאים עצמם לשימוש במוצר המסופק על ידי המשווקות השונות. לכן, משך ההסדר הארוך מקטין את התלות של אלבמארל בכי"ל ומאפשר לאלבמארל לשאת ולתת עם לקוחותיה ולהבטיח להם אספקת קבועה של מעכב הבעירה.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניין את הפטור המבוקש עד ליום 31.12.2025.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

מיכל הלפרין

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ל' בסיוון התשע"ו

6 ביולי, 2016